

දිව්‍ය චරිත දැනවි බිඳුණේ.....

උක සකස් වෙන පිළිවෙත නම් ...

පූජ්‍ය වැලිමඩ පසන්නමානස හිමි

ධර්මදානය පිණිසයි

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2016 නොවැම්බර්
දෙවන මුද්‍රණය - 2017 අගෝස්තු

මෙම දහම් පොත පූජ්‍ය වැලිමඩ පසන්තමානස ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් ඕස්ට්‍රේලියාවේ බෙරික් සාකාමුණි සම්බුද්ධ විහාරයේ දී පවත්වන පද ධර්ම දේශනාවක් ඇසුරින් සකසන ලද්දකි.

ප්‍රකාශනය :

ධර්මාභිසමය ධර්ම ප්‍රස්ථක ප්‍රකාශක මණ්ඩලය
කිතුල්ගොඩ අරණ්‍ය සේනාසනය,
කිතුල්ගොඩ,
අගලවත්ත.
දු.ක. 034 3309708.

මුද්‍රණය :  දිමුතු මුද්‍රණාලය

අංක 103/A, නුවර පාර, යක්කල.

දුර: 033-2239662 / 077-8829705

විද්‍යුත් තැපෑල: dimuthupub@yahoo.com

දහම් පොත් කියවීම සඳහා පිවිසෙන්න.

වෙබ්: www.dhammadanabooks.com

අරම්භයට වචනයක්

බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකගේ පහලවීම අතිශය දුර්ලභ කාරණාවක් මෙන්ම, ඒ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය පවතින කාලයක මිනිසෙකු වි ඉපදීමත් අතිශය දුර්ලභ කාරණයක් වන්නේය. ඒ උතුම් අතිශය දුර්ලභ මොහොත ලද මේ අවස්ථාවේදී මනුෂ්‍යයන් හැටියට අප විසින් සිදු කරගත යුතු මූලික කාරණාවක් වනුයේ පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමට කටයුතු කිරීමයි. එසේ නො කළහොත් සංසාරයේ අතරමත් වනුයේ අප ම ය.

ඒ අසරණ භාවයෙන් මිදීම පිණිස, සත් පුරුෂයන්ගේ ඇසුර ලබමින් සීල, සමාධි, ප්‍රඥා වැඩීම පිණිස නුවණින්, සිහියෙන්, විරියයෙන් යුතු ජීවිතයක් ගත කළ යුතු ය. එබඳු උතුම් ජීවිතයක් ගත කිරීම පිණිස බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය පිළිබඳවත්, ඒ සද්ධර්මය නුවණින් විමසා ගත් භාවනාමය නුවණකුත් අප සතු විය යුතුය.

ඒ උතුම් මඟ පෙන්වීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය අනුසාරයෙන් “දිව් මඟට දහම් බිඳක්” පොත් පෙලේ විසිපස්වන ග්‍රන්ථය වන “දුක සකස් වෙන පිළිවෙත නම්” උතුම් ග්‍රන්ථය ඉතාම වටිනා බුද්ධ දේශනාවකින් සැකසූ ග්‍රන්ථයකි. සත්ව සන්තානයේ දුක සකස්වීම වනාහි තමා විසින් නො කරන දෙයක් බවත්, බාහිර කෙනෙකු විසින් එම දුක සකස් නො කරන බවත්, පටිච්ච සමුප්පාදයට අනුව හේතු ඇති කල්හි, ඒ ඒ හේතූන් හටගන්නා බවත්, හටගන්නා හේතු නැති වී ගිය කල්හි, හටගන්නා වූ හේතු නැති වී යන බවත් මනාව විස්තර කරන මෙම ග්‍රන්ථය ශ්‍රාවකයන්හට ඉතා වටිනා ග්‍රන්ථයකි. එබැවින් මෙම ග්‍රන්ථය ඉතාම හොඳින් පරිශීලනය කොට නුවණැස පාදාගෙන මේ බියකරු සසර දුකින් එතෙරවීම පිණිස කටයුතු සලසා ගත හැකිය.

එමෙන්ම මේ උතුම් ග්‍රන්ථය සම්පාදනය කිරීමෙහිලා මා හට ඉමහත් සහයෝගයක් ලබාදුන් සියලු සොයුරු, සොයුරියන්ටත් දායකත්වය දැක්වූ සැමටත් සෝබන ලෙස පිටකවරය සකසා දුන් සැමදෙනාටත්, මුද්‍රණ කටයුතු සිදු කරදුන් මුද්‍රණාලයේ අධිපතිතුමා ඇතුළු සියලු සේවක මහත්ම, මහත්මීන්ටත්, තුණුරුවන්ගේ අනන්ත ගුණ බලමහිමයෙන් සීල, සමාධි, ප්‍රඥා වශයෙන් ආර්ය මාර්ගය දියුණු කරමින් සියලු දුක් කෙළවර කොට ලබන උතුම් වූ නිර්වාණ ධාතුව අවබෝධ කරගැනීම සඳහා සියලු ශක්තිය, ධෛර්යය ලැබේවා යි මෙන් සිතින් ප්‍රාර්ථනා කරමි.

පූජ්‍ය වැලිමඩ පසන්තමානස හිමි
ඔස්ට්‍රේලියාවේ බෙරික් සාකාමුණි සම්බුද්ධ විහාරයේ දීය.
ශ්‍රී.බු.ව. 2560 (2016) ඇසළ මස (ජූලි) 23

දුක සකස් වෙන පිළිවෙත නම්...

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කළ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මයෙහි අන්තර්ගත දීඝ නිකායෙහි අඩංගු “මහා පදාන” සූත්‍රය නුවණින් විමසන විට මතුවෙන ඉතාම පැහැදිලි කරුණක් වනුයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් පහළවීම අතිශය දුර්ලභ කාරණාවක් බවයි. මේ අතිශය දුර්ලභ අවස්ථාවෙන් අපටත් ප්‍රයෝජන ගත හැකි වන්නේ අපගේ උතුම් පුණ්‍ය බලමහිමය නිසා ය. මෙවැනි උතුම් දුර්ලභ අවස්ථාවක් මේ සංසාරය තුළ නැවත කිසිදු දවසක අපට නො ලැබෙනු ඇත.

එබැවින් මේ ලද උතුම් අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජන ගැනීම මනුෂ්‍යයන් හැටියට අප විසින් කළ යුතු උතුම් ම කාර්ය භාරය වනු ඇත.

මේ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මයෙන් ප්‍රයෝජන ගැනීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ පිරිසිදු ධර්ම - විනය පිළිබඳව ඉතාම හොඳ අවබෝධයක් තිබිය යුතු ය. එම අවබෝධය ලබා ගත හැකි වනුයේ නිර්මල පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්මය හොඳින් අධ්‍යයනය කොට එම ධර්මය නුවණින් විමසීමට පුරුදු වූ විට ය. ඒ තුළින් ලෞකික, ලෝකෝත්තර දියුණුව සලසා ගැනීමටත්, සියලු දුකින් නිදහස්ව ලබන උතුම් නිර්වාණ අවබෝධය ලබා ගැනීමටත් හැකියාව සලසා ගත හැකි ය.

ශ්‍රී සද්ධර්මය නමින් නොයෙක් මිසදිටු අදහස් මතුවන වත්මන් සමාජය තුළ කිසිදු මිසදිටු මතවාදයකට හසු නොවී පිරිසිදු ධර්මය වෙත පැමිණීම ලෙහෙසි පහසු කාරණයක් ද නො වනු ඇත. නමුත් ඒ සඳහා අප දක්ෂ වුවහොත් මේ සියලු මිසදිටු මතවාදයන් බිඳ හෙලා ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමට හැකියාව ලැබෙනු ඇත. එම අවබෝධය ලබා ගැනීම සඳහා මෙම උතුම් ග්‍රන්ථය තුළින් අප බලාපොරොත්තු වන්නේ “දුක සකස් වෙන පිළිවෙත” පිළිබඳව ශ්‍රාවකයන්හට අවබෝධයක් ලබා දීම සඳහා ය.

එබැවින් පින්වතුනි, මේ සංසාරය ගැන කල්පනා කරනවිට වර්තමානයේ අපට ලැබුණු මේ උතුම් මනුෂ්‍ය ජීවිතය ඉතාමත් වටිනා බව අප තේරුම් ගත යුතුය. උතුම් මිනිස් ජීවිතයක් ලැබීම ඉතාම දුර්ලභ කාරණයක් බව මජ්ඣිම නිකායේ බාල පණ්ඩිත

සුත්‍රයෙහි සඳහන් කර තිබෙනවා. බලන්න පින්වතුනි, මේ උතුම් මනුෂ්‍ය ජීවිතයත්, සම්බුද්ධ ශාසනයත්, ශ්‍රී සද්ධර්මයත්, ඒ ධර්මය ශ්‍රවණය කරන්නට අවස්ථාවක් කියන මෙබඳු වටිනා අවස්ථා කීපයක් අපට ලැබිලා තිබෙනවා. ඒ නිසා මේ උතුම් අවස්ථාව බොහොම භාග්‍යවන්න, අතිශය දුර්ලභ, මහා නිධානයක් පහල වුණා හා සමානව සලකන්න ඕනෑ. ශ්‍රාවකයන් හැටියට මේ උතුම් අවස්ථාවෙන්, අවබෝධය කරා යන වැඩ පිලිවෙළක් හදාගන්න අප බුද්ධිමත් වෙන්න ඕනෑ. ධර්මය අරහෙන් මෙහෙන් අතපන ගාලා, උඩින් පල්ලෙන් කියවලා අවබෝධ කරන්න පුළුවන් කමක් නෑ. ඒ නිසයි මා මේ මාතෘකාව තෝරාගෙන එම අවබෝධය ලබාදෙන්න කල්පනා කළේ.

පින්වතුනි, මෙය නුවණින් අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා මේ විදිහට කල්පනා කරන්න ඕනෑ. බලන්න පින්වතුනි, ජරාවට පත්වීම, ලෙඩවීම, ඒ වගේම ශෝක, හැඬීම්, වැලපීම්, දුක් දොම්නස් ආදී නොයෙක් ප්‍රශ්නවලට අපට මුහුණ දෙන්න සිදුවෙලා තිබෙනවා. මේ සියලු දේ කැටිකරලා, එකතු කරලා ගත්තොත් මේ සියල්ලම දුකක්. ඒකට අප මොකක්ද කියන්නේ? දුක කියලා කියනවා. පින්වතුනි, දුක ඉක්මවලා ලැබෙන මේ ලෝකයේ පරම පවිත්‍රම, උතුම්ම සැපත තමයි නිවන කියලා කියන්නේ.

මම මේ පින්වතුන්ගෙන් පුංචි ප්‍රශ්නයක් අහන්නම්. දුක් මම කිව්වා මේ සියල්ලම කැටිකරලා, එකතු කරලා, එකට ගත්විට අප විදින්නේ දුකක් කියලා. අප හැමදෙනාම ලෙඩ වෙනවා. ජරාවට පත්වෙනවා. මරණයට පත්වෙනවා. අපේ නෑදෑ හිතවත් පිරිස මරණයට පත්වූ විට අප මොනතරම් දුක් සහගත ස්වාභාවයකට පත්වෙනවද? නොයෙක් විදිහේ තාඩන පීඩන, ප්‍රශ්න ගොඩක් ගොඩනැගෙනවා. මහ දුක් සහිත වූ සංසාරයට එකතුවීම තමයි අප මේ සිද්ධ කරන්නේ. එහෙනම් අප ඉස්සෙල්ලාම ඉගෙනගන්න ඕනෑ, මේක දුකක් නම් මේ දුක හදන හේතු මොනවද කියලා.

මම මේ පින්වතුන්ගෙන් අහන ප්‍රශ්නය මෙන්න මේකයි. මේ පින්වතුන්ට තිබෙන මේ දුක හදන්නේ කවුද කියලා මට කියන්න. මගේ ප්‍රශ්නය පැහැදිලියි නේද? අප භාවනා කරලා, බුද්ධ වන්දනා කරලා, මේ වස් කාලයේ කවුරුත් දන් පින්කම්වලට යොමුවෙලා, ඒ වගේම මේ වස් පින්කම් බාරගෙන, ඒ ආදී දේ

කරන්නේ. මේ හැම දේකම කෙළවර කුමක්ද? අප අවසානයේ බලාපොරොත්තු වන ඉලක්කය නිවන් ලැබීමයි. දැන් නිවන ලබන්න නම් අප මොකක්ද කරන්න ඕනෑ. දුක අවබෝධ කරගන්න ඕනෑ. දුක අවබෝධ කරගන්න නම් දුක හටගන්නේ කුමකින්ද කියලා දැනගන්න ඕනෑ. දුක හැදෙන්නේ කුමකින්ද? තණ්හාවෙන්. එහෙම නම් දුක නැති කරන්න මොකක්ද කරන්න ඕනෑ. තණ්හාව නැති කරන්න ඕනෑ. හැබැයි මතක තියාගන්න. තණ්හාව නැති කරන්න බැහැ. ඇයි ඒ? තණ්හාව හේතු ප්‍රත්‍යයී. තණ්හාව ඉබේ හැදෙන්නේ නැහැ. තණ්හාව හේතු නිසා හැදෙන දෙයක් බව මතක තියාගන්න.

මම අහපු ප්‍රශ්නය නම් දුක හදන්නේ කවුද කියලයි. “ජාතිපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, ව්‍යාධිපි දුක්ඛෝ, මරණමපි දුක්ඛං, අප්පියේහි සම්පයෝගෝ දුක්ඛෝ, පියෙහි විප්පයෝගෝ දුක්ඛෝ, යම්පිච්ඡං න ලබති තම්පි දුක්ඛං, සංඛිත්තේන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා” මේ කිසි දුකකට අප කැමති නැහැ. එතකොට දැන් බලන්න කොණ්ඩේ පැහෙනවා, හම රැලි වැටෙනවා, අපට දරුණු ලෙඩ රෝග හැදෙනවා. දන් වැටෙනවා. අප වයසට යනවා නේද? ඊළඟට නොයෙක් නොයෙක් දුක් කරදර, පීඩා අතිවෙන්න පුළුවන්. දැන් මම විමසුවේ මේ දුක හදන්නේ කවුද කියලා. මම ඒ ප්‍රශ්නය, ප්‍රශ්න මාලාවකින් අහන්නම්.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දවසක් පිණ්ඩපාතයේ වඩින විට, අවේලකස්සප කියන පරිබ්‍රාජකයාට මේවාගේ ප්‍රශ්නයක් මතු වෙලා, මේ ප්‍රශ්නය පැහැදිලිව අහගන්න උවමනා වුණා. බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අවේලකස්සප ප්‍රශ්න මාලාවක් ඇසුවා.

1. බුදුරජාණන් වහන්ස, දුක හදන්නේ කවුද? දුක හදන්නේ තමාද? කියලා ඇහුවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කලා, මම එහෙම කියන්නේ නැහැ කියා.
2. ඊට පස්සේ දුක හදන්නේ බාහිර කෙනෙක්ද? කියලා ඇහුවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කලා මම එහෙම කියන්නෙත් නැහැ කියා.
3. ඊට පස්සේ දුක තමාත්, බාහිර කෙනෙකුත් හදනවද?

කියලා ඇහුවා. මම එහෙම කියන්නෙත් නැහැ කියලා දේශනා කළා.

4. ඊට පස්සේ දුක ඉබේ හටගන්නවද කියලා ඇහුවා. මම එහෙම කියන්නෙත් නැහැ කියලා දේශනා කළා.

5. ඊට පස්සේ මේ අවේලකස්සප පරිබ්‍රාජක තුමා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා, එහෙනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ දුක දන්නේ නැද්ද කියලා. මම දුක දන්නවා කියලා දේශනා කළා.

6. එහෙනම් බුදුරජාණන් වහන්ස, දුක අවබෝධවෙලා නැද්ද කියලා අහුවා. මට දුක අවබෝධවෙලයි තිබෙන්නේ කියලා දේශනා කළා.

මෙතනදී බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනා කළ පිළිතුරුත් එක්ක අපට මෙහෙම දෙයක් හිතන්න පුළුවන්. දැන් මෙතනදී කිහිපදෙනෙක් කිව්වා තමන්ගේ දුක තමන් හදනවා කියලා නේද? දැන් මම පුටු උදාහරණ කිහිපයක් පෙන්වන්නම්. මේ පින්වතුන් නිවසක් හදනවා. ඒ නිවස හදන්නේ කාට උවමනා විදිහටද? මේ පින්වතුන්ට උවමනා විදිහටයි. ඇයි ඒ? නිවස හදන්නේ කවුද? මේ පින්වතුන් නිසයි. එහෙම නම් පංචඋපාදානස්කන්ධය අපට ඕනෑ විදිහට හදාගන්න පුළුවන් වෙන්න ඕනෑ. පුළුවන්ද? කොණ්ඩෙ පැහිගෙන එන විට, හම රැලි වැටීගෙන එන විට, මම ඒවාට කැමති නැහැ. නවත්වන්න පුළුවන්ද? අපි හිතමු අපිට හෘදයාබාධයක් හැදුනා. එහෙම නැත්නම් අපට පිළිකාවක් හැදුනා. මම මේවට කැමති නැහැ. මේවා නවත්වන්න පුළුවන්ද?. ඇයි නවත්වන්න බැරි? බලන්න මම දැන් කපාකළ කොණ්ඩෙ පැහිම, හම රැලි වැටීම, දත් වැටීම, හෘදයාබාධයක් හැදුනා. එහෙම නැත්නම් අපට පිළිකාවක් හැදුනා. මම මේවට කැමති නැහැ. මේවා නවත්වන්න පුළුවන්ද? ඇයි නවත්වන්න බැරි? බලන්න මම දැන් කපාකළ කොණ්ඩෙ පැහිම, හම රැලි වැටීම, දත් වැටීම හෘදයාබාධ හැදීම, පිළිකා හැදීම මේ සියල්ල මොනවාද? දුකට අයිතියි. දැන් මේවා නවත්වන්න පුළුවන්ද? බැහැ. ඇයි ඒ? අපේ දුක හදන්නේ අප නොවෙයි. ඔන්න අප මුලාවට පත්වුන තැන.

බුදුරජාණන් වහන්සේ අවේලකස්සප පරිබ්‍රාජක තුමාට දේශනා කරනවා. අවේලකස්සප, මෙන්න මෙහෙම දැනගන්න. කවුරුහරි මේ ලෝකයේ කෙනෙක් තමාගේ දුක තමා හදනවා කිව්වොත්, ඒ තැනැත්තා මම බැහැර කරපු දෘෂ්ටියකට අනුවෙනවා. ඒ බැහැර කරපු දෘෂ්ටිය ශාස්වත දෘෂ්ටියයි. තමාගේ දුක තමා හදනවා කිවුවොත්, ඒක අයිතිවෙන්නේ ශාස්වත දෘෂ්ටියටයි. දැන් එහෙම කියන තැනැත්තන් මෙතන ඉන්නවද? හෙදට හිතන්න මේ කාරණය. ඊළඟට කවුරුහරි කිව්වොත් මගේ දුක හදන්නේ බාහිරින් කියලා, එයා උච්ඡේද දෘෂ්ටියට අයිති වෙනවා. අන්න බලන්න, තමාගේ දුක තමා හදනවා කිව්වොත් එයා කොහොටද අයිති වෙන්නේ? ශාස්වත දෘෂ්ටියට. තමන්ගේ දුක බාහිරින් හදනවා කිව්වොත් එයා උච්ඡේද දෘෂ්ටියට අයිති වෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, මම ධර්මය දේශනා කරන්නේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවේ පිහිටලයි කියලා. තමන්ගේ දුක තමන් හදනවා, තමන්ගේ දුක බාහිරින් හදනවා, තමන්ගේ දුක ඉබේ හටගන්නවා කියලා මම කවරදාකවත් දේශනා කරන්නේ නැහැ. “එතෙ තෙ, කස්සප, උහෝ අන්නේ අනුපගම්ම මජ්ඣෙකං තථාගතෝ ධම්මං දේසෙති” බුදුරජාණන් වහන්සේ හැමවෙලේම ධර්මය දේශනා කරන්නේ මැදුම් පිළිවෙතට පැමිණිලයි. කවදාකවත් දෘෂ්ටිගත වෙන්නේ නැහැ. බලන්න කොච්චර ලස්සනට මේ කාරණය ලෝකයාට ඉදිරිපත් කරනවාද? දැන් මේ න්‍යායවල එකක්වත් නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් ලොව පහල නොවුනා නම්. බලන්න තමන්ගේ දුක තමන් හදන්නෙන් නැහැ. තමන්ගේ දුක ඉබේ හටගන්නෙන් නැහැ. තමන්ගේ දුක බාහිර කෙනෙකුට හදන්නත් බැහැ. තමන්ගේ දුක හැදෙන්නේ කොහොමද? මැදුම් පිළිවෙතට අනුවයි. ජිත්වතුනි, පටිච්චසමුප්පාදය කියන්නේ මොකක්ද? පටිච්චසමුප්පාදය කියන වචනයේ අර්ථය “දුක හදන වැඩ පිළිවෙළ” යන්නයි. එහෙනම් බලන්න. දැන් මම කිව්වේ සසරින් එතෙරවෙන්න ඕනෑ නම්, ඒ පැත්තට යන්න ඕනෑ.

අප වර්ථමානයේ මේ ලෝකයේ මනුෂ්‍යයන් ලෙස ඉපදිලා ඉන්නවා. අප මනුෂ්‍යයන් වෙලා ඉපදිලා ඉන්න නිසා අපට දුක් ගොඩක් ලැබිලා තිබෙනවා. මොකක්ද ඒ දුක? ඉපදුනාට පස්සේ

ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, ශෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස කියන දුක් ගොඩක් ලැබීලා තිබෙනවා. මේවා හැමදෙනාටම තිබෙනවා නේද? පින්වතුනි, ටිකක් හිතන්න. ඔය ටික තිබෙන්නේ බෞද්ධයාට විතරද? මුස්ලිම් ඇත්තන්ට විතරද? ක්‍රිස්තියානි ඇත්තන්ට විතරද? බුදුරජාණන් වහන්සේ බෞද්ධයන්ට පමණක් ධර්මය දේශනා කළ බවක් කොහේවත් සඳහන් වෙන්නේ නැහැ. මේ දහම දේශනා කළේ අවබෝධයක් කරා යන්න පුළුවන් මනුෂ්‍යයන්ටයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ නිතරම ධර්ම දේශනා කළේ ඒ අයටයි.

එහෙනම් බලන්න. අපට දැන් ඒ දුක තිබෙනවාද? නැද්ද? තිබෙනවා. දැන් ඒ දුක ළඟ තියාගෙන , අප ධර්මයේ හැසිරෙන්න ඕනෑද? නැද්ද? අප බුදුරජාණන්වහන්සේ, ශ්‍රී සද්ධර්මය, ශ්‍රාවක මහා සංසරත්තය, සරණ ගියා නම්, අපට ඒකායන මාර්ගයයි තිබෙන්නේ කියලා පිළිගන්නවා. දැන් මේ දුක අප ළඟ තිබෙනවා. මේ සමඟ එන කම්කටොළු දුක් පීඩා මේවා එනකොට අප කොයි පැත්තට ද යොමු වෙන්න ඕනෑ. මේක නුවණින් බලන්න පුරුදු වන්න ඕනෑ.

දැන් අපේ බෞද්ධ ඇත්තන්ගේ සිරිත මොකක්ද? මේ ඇත්තෝ පිළිබඳව මම දන්නේ නැහැ. එහෙත් හුඟ දෙනෙක් මුලින්ම කරන්නේ කේන්ද්‍රය අරගෙන දුවන එකයි. ඒක කරන්නේ නැද්ද? එතකොට අප කොහෙටද යන්නේ සම්මා දිවියටද? මිත්‍යා දෘෂ්ටියටද? දෑක්ද මිත්‍යා දෘෂ්ටියට ඇදෙනවා. හිතන්න බලන්න, ශාස්ථ්‍ය දෘෂ්ටියේද? උච්ඡේද දෘෂ්ටියේද? මිත්‍යාව බලන්න. මගේ දුක බාහිර කෙනෙක් හදනවා. බාහිරින් මම පිළිසරණක් සොයනවා. එම මිත්‍යාවට බැස ගන්නවා. අන්න බලන්න උච්ඡේද දෘෂ්ටිය පිළිගන්නා. ඊට පස්සේ එයාට ධර්මයේ පිළිසරණක් නැහැ. ඊට පස්සේ කියන ඕනෑ දෙයක් කරන්නේ නැද්ද? අපි හිතමු එයා මිත්‍යා දෘෂ්ටික කෙනෙකුට අනුචුණා. ඒ නිසා එයා කියන ඕනෑම දෙයක් කරනවා. අන්න ඒකටයි නුවණ පවිච්චි කරන්න ඕනෑ.

ඇයි කොණ්ඩය පැහෙන්නේ? ඇයි හම රැලි වැටෙන්නේ? ඇයි වයසට යන්නේ? ඇයි දත් වැටෙන්නේ? ඇයි ලෙඩවෙන්නේ? ඇයි හෘදයාබාධ, පිළිකා හැදෙන්නේ? දරුවන්ගේ ප්‍රශ්න, මේ ඔක්කොම තිබෙන්නේ ඇයි? ඔක්කොම තිබෙන්නේ ඉපදුන නිසයි. දැන් මේ වර්තමානයේ අපට තිබෙන දුක සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේට, මුගලන් මහරහතන් වහන්සේට තිබුණද? නැහැ. ඇයි

ඒ? සසරින් එතෙර වුණ නිසයි.

වර්තමානයේ අපට තිබෙන දුක් සියල්ලම බලන්න. අප එක් තැනකට ආවා. මේ සියල්ල තුළ අප ජීවත්වෙන්නවා. මේ සියල්ලම තිබෙනතේ ඉපදුන නිසයි. ඊළඟට බලන්න තිබෙන්නේ මොකක්ද? ඇයි ඉපදුනේ කර්ම රැස්කරපු නිසයි. කර්මය හය ආකාරයකින් දැන ගන්න ඕන.

1. කර්මය දැනගන්න ඕනෑ.
2. කර්මය හටගන්න විදිහ දැනගන්න ඕනෑ.
3. කර්මයේ වෙනස්කම් පිළිබඳව දැනගන්න ඕනෑ.
4. කර්මයේ විපාක පිළිබඳව දැනගන්න ඕනෑ.
5. කර්මය නැති කිරීම පිළිබඳව දැනගන්න ඕනෑ.
6. කර්මය නැති කරන මාර්ගය පිළිබඳව දැනගන්න ඕනෑ.

එහෙම නම් ඇයි අප ඉපදුනේ? කර්මයේ විපාක නිසයි. එහෙම නම් දැන් බලන්න, අප හැමදෙනාම ඉපදුනේ කර්මය නිසයි. අප හැමදෙනාගේම රූපය එකම විදිහද? නැහැ. ඒකට හේතුව එය කර්මයෙන් හටගත්ත නිසයි. දැන් බලන්න මේ කර්මය නිසයි හටගැනීම සිදුවුනේ. ඇයි අප ඉපදුනේ? ඉපදෙන්න කර්ම හදපු නිසයි. දැන් බලන්න මේ කර්මය නිසයි හටගැනීම සිදුවුනේ. බලන්න මේ ඔක්කොම දුක්, කම්කටොළු තිබෙන්නේ ඉපදුන නිසයි. එතකොට මනුෂ්‍ය ලෝකයේ ඉපදුනේ මනුෂ්‍ය ලෝකයේ ඉපදෙන්න කර්ම සකස් වුණ නිසයි.

මනුෂ්‍ය ලෝකයේ ඉපදුන හැමෝම සැප විදිනවද? හැමෝම දුක් විදිනවද? ඒ කර්මයෙන් වෙනස්කම් තිබෙනවා. අන්න ඒ නිසයි “කම්මානං වේමත්තනා” කියලා දේශනා කළේ කර්මයේ තිබෙන වෙනස්කම් නිසා එකිනෙකා තුළ වෙනස්කම් පවතිනවා. දැන් බලන්න සමහර අය මිනිසුන් වෙලා ඉපදිලා, ඉපදුන දවසේ ඉඳලා ලෙඩ නොමැතිව හොඳින් ඉන්නවා. සමහර කෙනෙකුට ඉපදුන දවසේ ඉඳලම හැමදෙයක්ම හොඳට ලැබෙනවා. තව අයෙකුට ලැබෙන්නේ නැහැ. මේ සියලු ප්‍රශ්න මතුවුනේ කර්මය හේතු කරගෙනයි. කර්මයේ විපාක වශයෙන් ඉපදුනා. කර්මයේ වෙනස්කම් නිසා ප්‍රතිඵල ලබනවා. සියලු දෙනාම මනුෂ්‍යයෝ.

නමුත් හැමෝටම එකවිදියට සියලුම දේ ලැබෙන්නේ නැහැ. ඒ අපේ කර්මයේ වෙනස්කම් නිසයි.

ඇයි අප ඉපදෙන්න කර්ම හැදුවේ? දැන් මේ පිළිබඳව කෙළවරක් සොයාගත යුතුයි. එම නිසා මේ ටික හොඳින් අවබෝධ කරගන්න. ඉපදෙන්න කර්ම හැදුනේ ඇසෙන්, කණෙන්, නාසයෙන්, දිවෙන්, ශාරීරයෙන්, සිතෙන් අප මේ ලෝකයට බැඳුණු නිසයි. ඒ බැඳුණු එකට උපාදානය කියනවා. උපාදාන හතරක් තිබෙනවා.

- 1. කාම උපාදානය - කාමයට ඇලෙනවා.
- 2. දිට්ඨි උපාදානය - දෘෂ්ටියට ඇලෙනවා.
- 3. සීලබ්බත උපාදානය - ශ්‍රී සද්ධර්මය අවබෝධ නොකිරීමේ දෘෂ්ටිය නිසා ඒ දෘෂ්ටි වලට ඇලෙනවා.
- 4. අත්තවාද උපාදානය - තණ්හා, මාන, දිට්ඨි වශයෙන් ඇලෙනවා.

රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ විදීම කාම උපාදානයයි. ඊළඟට මිනිස්සු මතවාදවලට බැඳෙනවානේ. ඒ දිට්ඨි උපාදානයයි. අපි සෝතාපන්න වෙනකම් ම දෘෂ්ටියෙනුයි සිල් රකින්නේ. සිල් රකින්නේ කවුද? සිල් රකින්නේ මම. මගේ කියලා කෙනෙක් ඉන්නවා කියන දෘෂ්ටිය තිබෙනවා. ඒ සීලබ්බත උපාදානයයි. අත්තවාද උපාදානය කියන්නේ මම. මගේ, මට අයිතියි කියන ධර්මය අප තුළ තිබෙනවා. සෝචන් වුනොත් කාම උපාදානය ඉතිරිවෙලා දිට්ඨි, සීලබ්බත, අත්තවාද උපාදාන තුනම නැතිවෙනවා.

පින්වතුනි, අප ඇයි මේ ලෝකය උපාදානය කළේ? උපාදානය කළේ ආශාව නිසයි. ඒකට අප මොකක්ද කියන්නේ? තණ්හාව කියලයි දැන් බලන්න තණ්හාව නැති කරන්න කියනවා. නමුත් තණ්හාව නැති කරන්න බැහැ. ඇයි? තණ්හාව හේතු ප්‍රත්‍යයි. තණ්හාව නැති කරන්න බැහැ. තණ්හාව නැති කරන්න නම්, තණ්හාව හැඳුණු හේතු නැති කරන්න ඕනෑ. අන්න ඒක එහෙමයි ගන්න ඕනෑ. තණ්හාව නැති කරන්න බැහැ. තණ්හාව දුක හදනවා. තණ්හාව දුක හැඳුවට, තණ්හාව නැති කරන්න නම් තණ්හාව

හැදුණු හේතු නැති කරන්න ඕනෑ.

බලන්න ඉපදෙන්න කර්ම හදපු නිසා අප ඉපදුනා. කර්ම හැදුවේ ඇයි? උපාදානය නිසා. ඇයි උපාදානය කළේ? තණ්හාව නිසයි. තණ්හාව තිබුනේ ඇයි? තණ්හාව තිබුනේ විඳීමක් නිසයි. විඳීමක් තිබුන නිසා තණ්හාව තිබුනා. මෙකටද වින්දේ? රූප බලලා, ශබ්ද අහලා, ආසානය කරලා, දිවෙන රස විඳලා, ශරීරයෙන් පහස විඳලා, සිතෙන් සිතුවිලි හිතලා, අප වින්දා. ඒවාට ඇලුනා. ආශාවෙන් අල්ල ගත්තා. උපාදානය කළා. කර්ම රැස්කළා.

දැන් නැවත බලන්න. ඇයි වින්දේ? විඳීමක් ඇති වුනේ කොහෙන්ද? කථාවක් තිබෙනවා. මැටියෙන් රූපයක් හදලා තියන්න. ඒ රූපය විඳිනවද? නැහැ. ඇයි? ඒ රූපය තුල විඤ්ඤාණය බැසගෙන නැති නිසයි. එතකොට බලන්න ඇයි අපි වින්දේ?. ආයතන හයක විඤ්ඤාණය බැස ගත්ත නිසයි. මොනවද ආයතන හය? පින්වතුනි, මේ ආයතන හය බොහෝම ලස්සන වැඩ පිළිවෙළක් කරනවා. කර්මාන්ත ශාලාවක් ගත්තම ආයතනය, කියලා අප නම සඳහන් කරනවා. එතකොට ඒ ඒ ආයතන නිෂ්පාදනය කරන ස්වභාවයන් වෙනස් වෙනවා. සමහර ආයතන රෙදි නිෂ්පාදනය කරනවා. සමහර ආයතන තාක්ෂණික උපකරණ නිෂ්පාදනය කරනවා. සමහර ආයතන විදුලි උපකරණ වෙන්න පුළුවන්. ලෝකයේ තිබෙන ලොකුම ආයතන හය, හයානකම ආයතන හය අප ළඟයි තිබෙන්නේ. ඒ නිෂ්පාදනය කිසි කෙනෙකුට කරන්න බැහැ. බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ හොයාගත්ත දේ. ඔය තුළිනුයි ශ්‍රද්ධාව පහළ කරගන්න ඕනෑ.

මේ ඇස නැමැති ආයතනයෙන් මොනවද හදන්නේ? රූප හදනවා. ඒ හැදීමේ කෙළවරක් නැහැ. ඊළඟට කණ නැමැති ආයතනයෙන් ශබ්ද. දැන් බලන්න කොපමණ රූප බැලුවත් අපට ඇති කියලා හිතෙනවද? කොපමණ ශබ්ද ඇහුවත්, ඊළඟට ගඳ සුවද විඳීම ඇති කියලා හිතෙනවද? නැහැ. නිෂ්පාදනය කරනවා. ඊළඟට සිතෙන් සිතුවිලි හදනවා. දැන් මේ ආයතන හයෙන් මොකක්ද මේ කරන්නේ? දැන් මේ ආයතන හය තිබෙන්නේ මිතුරු ලෙසින්ද, සතුරු ලෙසින්ද? ඇත්තටම මේ, මිතුරෝද සතුරෝද? අපව කැන්දගෙන යන්නේ මේ සතුරෝයි. කාලයකට ගෙනියනවා කොහෙටද? දැන්වත් පුළුවන්නම් එගොඩවෙන්න කියලා මනුෂ්‍ය

ලෝකයට ගෙනත් දාලා තිබෙනවා. කාලයකට ප්‍රේත ලෝකයේ. කාලයකට අපායේ. ඕනෑනම් කාලයකට දිව්‍ය ලෝකයේ. රූප, අරූප ධ්‍යාන වැඩුවොත් රූප අරූප ලෝකවලට ගෙනියනවා.

බලන්න ආයතන හයක් නිසා විදීමක් තිබෙනවා. ආයතන හයක් තිබෙන්නේ ඇයි? මම ඔය ආයතන හය ගැන කියනවිට පුංචි කථාවක් කියන්නම්.

බුදුරජාණන් වහන්සේ හිඤ්ඤන් වහන්සේලා විශාල පිරිසක් පිරිවරාගෙන ධර්ම දේශනා කරනවා. දේශනා කරන්නේ මොකක්ද? ඇස මගේ නොවෙයි. අතහරින්න. කණ මගේ නොවෙයි. අතහරින්න. නාසය මගේ නොවෙයි. අතහරින්න. දිව මගේ නොවෙයි. අතහරින්න. ශරීරය මගේ නොවෙයි. අතහරින්න. සිත මගේ නොවෙයි. අතහරින්න. මරයා මේ සිදුවීම දැක්කා. මෙහෙමයි පින්වතුනි, අප කාලා බීලා, රැකියා කරලා, රූපවාහිනී බලලා, විනෝදවෙලා එහෙම ඉන්නකම් මාරයාගේ බලපෑමක් නැහැ. මාරයා එන්න පටන් ගන්නේ කොයි වෙලාවටද? හොඳට සිලයක පිහිටලා, භාවනාවට වාඩිවෙන්නකෝ. මෙන්න පටන් ගන්නවා. ඇයි ඒ? මාරයා කැමති නැහැනේ. මාරයාගේ ස්වරූපය මාන්තය අධිකයි. මේ පින්වතුන්ගේ කවුරුහරි මාන්තාධික කෙනෙක් ඉන්නවා. කාටවත් යටත්වෙන්න කැමති නැහැ. බල පරාක්‍රමය පතුරුවගෙන ඉන්නයි බලන්නේ. මාරයන් මේ වගේමයි. මාරයා ඉන්නේ කාමලෝක එකොළහක් යටපත් කරගෙනයි. එවායින් එතෙරවෙන්න හදනකොට මාරයා මොකද කරන්නේ? බාධා කරන්න පටන් ගන්නවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහෙම දේශනා කරනවිට, කෙටිටකුත් අරගෙන, මාරයා ගොවියෙකු ලෙස පෙනී සිටියා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, සිත මගේ නොවෙයි. අතහරින්න කියලයි. මාරයා ඇවිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා “ගුමණය, මගේ හරක් ටික මෙහෙන් යනවා දැක්කද?, කියලා. දැන් මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ කොහාටද හරවන්න හදන්නේ? මගේ හරක් ටික මෙහෙන් යනවා දැක්කද කියලා ඇහුවා. “මාරය, නුඹේ හරක් නුඹ බලාගනින්. මම දැක්කේ නැහැ, නුඹේ හරක්” කියලා කිව්වා. මාරයා එක පාරට ම බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉස්සරහ බලපරාක්‍රමය

පැතිරුවා.” ශ්‍රමණය, ඔය ඇස මගේ, ඔය කණ මගේ, ඔය නාසය මගේ, ඔය දිව මගේ, ඔය ශරීරය මගේ, ඔය සිත මගේ.” බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා, ඇත්ත මාරයා, මේ ලෝකයේ යමෙක් ඇස මගේ, කියනවා නම් ඒ ඔයාගේ කණ මගේ, නාසය මගේ දිව මගේ, ශරීරය මගේ, සිත මගේ, කියනවා නම් ඒ ඔයාගෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බලපරාක්‍රමය පැතිරුවා. “මාරය, එහෙනම් මට කියන්න. කවුරුහරි කිවුවොත් ඔය ඇස මගේ නොවෙයි කියලා ඔබ මොකද කියන්නේ? “මාරයා එවලේම අතුරුදන් වුණා.

ඒ නිසා ඕනෑ තරම් සිතුවිලි පහල වෙයි රූප බලන්න. ඕනෑ තරම් සිතුවිලි පහල වෙයි ශබ්ද අහන්න, ගඳ සුවඳ ආඝ්‍රානය කරන්න, දිවෙන් රස බලන්න, ශරීරයෙන් පහස ලබන්න, සිතින් සිතුවිලි විඳින්න. හැබැයි මේක මාරයාගේ වැඩ පිළිවෙළක් බව අප හිතන්න ඕනෑ.

දැන් බලන්න, ආයතන හය හැඳෙන්නේ කුමක් නිසාද? අපට මේ සසර නවත්වන්න නොවේ. සසර ගෙනියන්න. දැන් වයසට යනවිට මොකද වෙන්නේ? ඇස් පෙනීම නැතිවෙනවා. කණ ඇසීම නැතිවෙනවා. ගඳ සුවඳ දැනීම නවතිනවා. වයසට ගියහම බලන්න, ගෙදර ඉන්න වයසක අම්මලා, තාත්තලා කෑම රස නැහැයි කියලා කියනවා නේද? ඇයි ඒ? රස දුනෙන්නේ නැහැ. මේ සියල්ලම එකතුවෙලා මොකද වෙන්නේ? විඤ්ඤාණයේ රැස් කරනවා.

පින්වතුනි, මෙන්න මේ වචන දෙක අවබෝධ කරගන්න. ‘පඤ්චද්වාරාවච්ඡන් සිත්’ හා ‘මනෝද්වාරාවච්ඡන් සිත්’ ලෙස සිත් කොටස් දෙකකට බෙදනවා. වයසට යනවිට ‘පඤ්චද්වාරාවච්ඡන් සිත්’ දුර්වලවෙන්න පටන් ගන්නවා. ‘මනෝද්වාරාවච්ඡන් සිත්’ ප්‍රබල වෙන්න ගන්නවා. දැන් ඔය ආරෝග්‍යශාලාවල සිහිය නැතිව කෙනෙක් ඉන්න කොට ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය දුර්වලයි. නමුත් මනෝද්වාරාවච්ඡන් සිතෙන් ගන්න අරමුණු පවතිනවා. ඒවා අපට නවත්වන්න බැහැ.

එහෙම නම් බලන්න මේ විදීම තිබෙන්නේ ආයතන හය නිසයි. ආයතන හයක් තිබෙන්නේ කුමක් නිසාද? මේ පංචඋපාදානස්කන්ධය නිසයි. රූප. වේදනා, සංඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන පහෙන්, රූපය ඉවත් කළවිට ඉතිරි හතර

නාමයයි. වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ නාමයයි. සිංහලෙන් විස්තර කරනවානම් පට්ඨි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන්නේ රූපයයි. ඒ රූප තුළ යම් විදීමක් වේද, එය වේදනාවයි. රූප තුළ යම් හඳුනාගැනීමක් වේද එය සංඥාවයි. රූප තුළ යම් කර්ම රැස්කිරීමක් වේද එය සංඛාරයි. රූප තුළ දැනගැනීමක් වේද එය විඤ්ඤාණයයි. මේ පහ නාම - රූප ධර්මයි.

දැන් අපට වර්තමානයේ තිබෙන්නේ මොකක්ද? මේ නාම-රූප ධර්මටිකයි, ආයතන හයක් තිබෙනවා. ඒකේ විදීමක් තිබෙනවා. තණ්හාවක් තිබෙනවා. උපාදානයක් තිබෙනවා. කර්මය රැස්කිරීමක් තිබෙනවා. එහෙනම් දැන් අපට අනාගතය ගැන මොකක්ද හිතෙන්නේ? මෙතන කර්මය රැස්කරනවානම්, අනාගතයේ අප බලාපොරොත්තු වෙන්නේ මොකක්ද? මේ තිබෙන දුක ආයෙත් හට ගන්නවා. එහෙනම් ඇයි නාම - රූප තිබෙන්නේ? නාම - රූප තිබෙන්නේ විඤ්ඤාණය නිසයි. විඤ්ඤාණය කියන්නේ සිත රූපයට බැසගෙන තිබෙන නිසයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ උදාහරණයක් දේශනා කරනවා. නාට්‍යයක්, වික්‍රපටියක් ගත්තම ඒක හැදෙන්නේ, ඒක ඉස්සරහට ගොඩනැගිලා යන්නේ මොකකින්ද? ප්‍රධාන රඟ දැක්වීම කරන්නේ කවුද? විඤ්ඤාණයයි. විඤ්ඤාණය තමයි රඟපාන්නේ. මේ විඤ්ඤාණයේ ස්වරූපය නිතර අපට මායාවන් පෙන්වලා දෙන එකයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ලස්සන ගාථාවක් දේශනා කරලා තිබෙනවා.

“ඵණපිණ්ඩුපමං රූපං - වේදනා බුබ්බුඵෑපමා
 මරීචිකුපමා සඤ්ඤා - සඛධාරා කදලුපමා
 මායුපමඤ්ච විඤ්ඤාණං - දීපිනාදිච්චබන්ධුනා”

රූපය පෙන පිඩක් බඳුය. වේදනාව දිය බුබුළක් වැනිය. සංඥාව මිරිඟුවක් වැනිය. සංස්කාර කෙසෙල් කඳක් වැනිය. විඤ්ඤාණය මායාවක් වැනිය යන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලදී. මේ විඤ්ඤාණය පවතින්නේ ඇයි? සංස්කාර නිසයි. සංස්කාර කියන්නේ අර්ථයෙන් නම් මොකක්ද? සංස්කාරවල නැතිවීම නිවනයි. “සඛධාරානං බයං ඤත්වා තං නිබ්බානං වුච්චති” සියලු සංස්කාර ධර්මවල ගෙවීම නිවනයි.

එහෙනම් විඤ්ඤාණය තිබෙන්නේ සංස්කාර නිසයි. ඇයි සංස්කාර තිබෙන්නේ? අවිද්‍යාව තිබෙන නිසයි. ඇයි අවිද්‍යාව තිබෙන්නේ? චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ අනවබෝධය නිසයි.

මේවා පිළිබඳ නුවණින් විමසන විට මේ පිළිබඳව නුවණ පහල වෙන්න පටන් ගන්නවා. ඇයි අපට මේක අවබෝධ නොවෙන්නේ? මේ ලයිට් දාලා එළිය කරගෙන හිටියට, අප කොහෙද ඉන්නේ? බිත්තරය ඇතුලෙයි. දැන් බිත්තරයට උණුසුම සපයනවිට මොකද වෙන්නේ? බිත්තරයේ කටුව උණුසුම නිසා පුපුරනවා. අපට මේ අවිද්‍යාව දුරු කරන්න මොකද කරන්න ඕනෑ? අවිද්‍යාව දකින්න බැරි ඇයි? අවිද්‍යාව තිබෙන්නේ කෙලෙස් නිසයි. කාමාශ්‍රව, භවාශ්‍රව, දිට්ඨාශ්‍රව, අවිජ්ජාශ්‍රව මේ ටික තමයි කෙලෙස්. මේ කෙලෙස් පිළිබඳ නුවණින් දැනගන්න ඕනෑ.

1. කෙලෙස් ඇතිවීම දැනගන්න ඕනෑ.
2. කෙලෙස්වල වෙනස්කම් පිළිබඳව දැනගන්න ඕනෑ.
3. කෙලෙස් වල විපාක පිළිබඳව දැනගන්න ඕනෑ.
4. කෙලෙස් නැති කිරීම පිළිබඳව දැනගන්න ඕනෑ.
5. කෙලෙස් නැතිකිරීමේ මාර්ගය පිළිබඳව දැනගන්න ඕනෑ.

කාමාශ්‍රව, භවාශ්‍රව, දිට්ඨාශ්‍රව, අවිජ්ජාශ්‍රව කියන්නේ කෙලෙස් වලටයි. කෙලෙස් හට ගන්නේ, කෙලෙස් තිබෙන්නේ කුමක් නිසාද? අප කෙලෙස් රැස්කරන්නේ කුමක් පදනම් කරගෙනද? විද්‍යාව තිබුණා නම් කෙලෙස් රැස්කරන්නේ නැහැ. කෙලෙස් රැස්කරන්නේ අවිද්‍යාව නිසයි. කෙලෙස් වල විපාක නම් නිරයට, තිරිසන් ලෝකයට, අපායට, වෙනත් ලෝකවලට ගෙන යන එකයි.

කෙලෙස් වල විවිධ ස්වරූපයන් තිබෙනවා. දැන් සමහරෙක් නාට්‍ය, චිත්‍රපටි බලන්න කැමතියි. සමහරෙක් සිංදු අහන්න, රස විඳින්න කැමතියි. සමහරෙක් සුවඳ විලවුන් වලට ගොඩක් කැමතියි. බලන්න ඒ කෙලෙස් වල වෙනස්කම් තමයි. අපිට ඒවා පුද්ගල දෝෂ කියලා කියන්න බැහැ. මේවා කෙලෙස් වල ස්වරූපයයි. කෙනෙක් නාට්‍ය, චිත්‍රපටි බලනවා තව කෙනෙක් සිංදු අහනවා.

තව කෙනෙක් ආහාර වලට කැමතියි. මේ තමයි කෙලෙස්

වල ස්වරූපය. ඒ පිළිබඳ නුවණින් විමසන්න පුරුදු වෙන්න ඕනෑ.

ඊළඟට කෙලෙස් නැති කරන්න පුළුවන්. කෙලෙස් නැති කරන මාර්ගය තිබෙනවා. මොකක්ද ඒ? ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයයි. මෙන්න අප දැන් කෙළවරකට ආවා. මේ වර්තමානයේ පත්වෙලා ඉන්න තත්ත්වයේ ඉඳලා, අප හොයාගෙන හොයාගෙන ගිහිල්ලා කෙළවරකට ආවා. මේ කෙළවර ආරම්භ කරන්නේ සම්මා දිට්ඨියෙන්. සම්මා දිට්ඨිය නම් දෙයාකාරයි.

“සම්මාදිට්ඨිංපහං හික්ඛවේ, ද්වයං වදාමි”

ලෞකික සම්මා දිට්ඨිය ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහෙම දේශනා කරනවා. “සාසවා, පුඤ්ඤභාගියා, උපධිවේපක්කා” ලෞකික සම්මා දිට්ඨිය කෙලෙස් සහිතයි. කෙලෙස් නිසයි සසර ගෙනියන්නේ. මනුලොව, දෙවිලොව, රූප - අරූප ලෝකවල, වෙන්න පුළුවන්. කෙලෙස් නිසා සසර ගෙනියනවා. “සාසවා” කෙලෙස් සහිතයි. “පුඤ්ඤභාගියා” පිනක් උපද්දවලා දෙනවා. “උපධිවේපක්කා” මතු විපාක තිබෙනවා. ඒ ලෞකික සම්මා දිට්ඨියයි. ලෝකෝත්තර සම්මා දිට්ඨිය ගැන මෙහෙම දේශනා කරනවා. “අරියා, අනාසවා, ලෝකුත්තරා මග්ගඛගා” “අරියා” කියන්නේ ශ්‍රේෂ්ඨයි. “අනාසවා” කියන්නේ කෙලෙස් නැති. “ලෝකුත්තරා මග්ගඛගා” කෙළින්ම ලෝකෝත්තර නිවන කරා ගෙනියනවා. ඒ මාර්ගය මොකක්ද? ලෝකෝත්තර දිට්ඨියට යන ගමනේදී, ඒ වැඩ පිළිවෙළ හදාගන්න ඕනෑ. මොකක්ද ඒ වැඩ පිළිවෙළ? සීල, සමාධි, ප්‍රඥා මර්ග දියුණු කිරීමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ජටා සූත්‍රයේදී දේශනා කරනවා.

“සීලේ පතිට්ඨාය නරො සපඤ්ඤා-චිත්තං පඤ්ඤඤව භාවයං, අනාපී නිපකො හික්ඛු - සො ඉමං විජටයේ ජටන්ති”

එතන ජටාවක් කියලා කියන්නේ මොකක්ද? විභංගප්පකරණයේ ජටා කියන පදය බොහොම ලස්සනට විග්‍රහ කරනවා. හොඳට මතක තියාගන්න. ජටාව කියන්නේ එකසිය අට වැදෑරුම් තණ්හාවටයි.

“අන්තෝ ජටා බහි ජටා ජටාය ජටිතා පජා,
තං තං ගොතම පුච්ඡාමි කො ඉමං විජටයේ ජටන්ති”

අභ්‍යන්තර ආයතනවල තිබෙන එකසියඅට වැදෑරුම් තණ්හාවත්, බාහිර ආයතනවල තිබෙන එකසියඅට වැදෑරුම් තණ්හාවත්, මේ දෙකම එකට පැටලිලා තිබෙන්නේ. ලිභාගන්න බැහැ. “ජටාය ජටිතා පජා” මේ පැටලුනු එක ලිභාගන්නේ කොහොමද කියලයි මේ දෙවියා අහන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒකට දුන්න පිළිතුර නම්, ජටාවක් කියන්නේ එකසියඅට වැදෑරුම් තණ්හාවයි. ඒ කියන්නේ තණ්හාව කොටස් එකසිය අටකට බෙදන්න පුළුවන්. ඒ එකසියඅට වැදෑරුම් තණ්හාව ලිභන ක්‍රමය තමයි මේ. “සීලේ පතිට්ඨාය” තමන්ගේ පිරිසිදු සීලය නියාගෙන හිත සමාධිමත් කරගන්න ඕනෑ. සිත සංවර කරන්න ඕනෑ. සිත සංවර කරලා සමාධිමත් කරලා නුවණින් අපට දකින්න පුළුවන් ප්‍රඥාව කරා සිත අරගෙන යන්න ඕන. ප්‍රඥාව දියුණු වෙන්නේ කුමකින්ද? නාම රූප බලන්න ඕන. ඒකට කියනවා “ නාම රූප පරිග්‍රහන ඥානය” කියලා. එතනින් තමයි ලෝකෝත්තර මාර්ගයට පිවිසිය හැකි වෙන්නේ.

එහෙනම් බලන්න සීලය පිරිසිදු වෙන්න ඕනෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ සීලය කියන තැන ඒ පදය විග්‍රහ කරන්නේ, නිති පන්සිල්, පොහොය අටසිල් යනුවෙනි. මොකද, පන්සිල් රකිනවිට සිත සංවර වෙනවා. පොහොය අටසිල් රැකීමෙන් මොකද වෙන්නේ? මේ තණ්හාව එකපාරට ඉවත් කරන්න බැහැ. මොකක්ද කරන්න තිබෙන්නේ? ටික ටික ලිහන්න ඕනෑ. දැන් අටසිල් රකින වෙලාවට හිතුන හිතුන වෙලාවට ආහාර ගන්න බැහැ නේද? හිතුන හිතුන ඇඳුම් අඳින්න බැහැ. හිතුන තැන්වල වාඩි වෙන්න බැහැ.

බලන්න නිති පන්සිල්, පොහොය අටසිල් වලින් අප තණ්හාව, ටිකෙන් ටික දුරු කරනවා.

භාවනා කර්මස්ථාන හතලිහක් තිබෙනවා. සමාධි භාවනාව දියුණු කරන එක භාවනාවක් හෝ අරගෙන කාලයක් පුරුදු කරගෙන, පුරුදු කරගෙන තමන්ගේ හිත හොඳට භාවනාවෙන්

දියුණු කර ගන්න ඕනෑ. ඊළඟට නාම-රූප පිළිබඳ නුවණින් බලමින් ප්‍රඥාව දියුණු කරගන්නවා. අපි ගත්තොත් මේ ලෝකයේ සියල්ලම නාම රූප ගොඩක් විතරයි තිබෙන්නේ. රූප ධර්මයයි නාම ධර්මයයි. මේ පිළිබඳ නුවණින් විමසමින් අනිත්‍ය, දුක්ඛ අනාත්ම ස්වභාවය දකින්න පුරුදු වෙන්න ඕනෑ.

එතකොට බලන්න ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය පුරුදු කරන විට, මොකද වෙන්නේ? අර කියපු කාමාශ්‍රව, භවාශ්‍රව දිට්ඨාශ්‍රව, අවිජ්ජාශ්‍රව දුරුවෙන්න පටන් ගන්නවා. දුරු වෙන විට මොකද වෙන්නේ? අර ඛින්නරයේ කටුව පුපුරලා එලිය දැක්කා වගේ, නුවණින් දකින්න පුළුවන් කම ලැබෙනවා. මේවා දැක්කේ නැත්තේ කෙලෙස් නිසයි. එතකොට මොකද වෙන්නේ? අපේ අවිද්‍යාව කියන එක දුරුවෙනවා. අවිද්‍යාව දුරුවන විට මොකද වෙන්නේ? සංස්කාර රූප් කිරීම නැවති විඤ්ඤානය පිරිසිදු වෙන්න පටන් ගන්නවා.

දැන් රහතන් වහන්සේලාගේ විඤ්ඤානය ගත් විට විඤ්ඤානය හටගන්නවා. තණ්හාව නෑ, පිරිසිදු විඤ්ඤානයක් පවතිනවා. විඤ්ඤානය පිරිසිදු වෙන්න, පිරිසිදු වෙන්න ඊළඟට මොකද වෙන්නේ විඤ්ඤානය කියන්නේ සිතයි. ඒ සිත නුවන ඇති සිතක් බැවින් රූප් කිරීම නතර කරනවා. රූප් කිරීම නතර කරන විට ආයතන හරහා ගන්න නිෂ්පාදන ටික අඩුකරලා දානවා මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, ආදී ඉන්ද්‍රියයන් සංවර කරගන්න පටන්ගන්නවා. සංවර කරගන්න, කරගන්න මොකද වෙන්නේ? අර විදින්න තිබෙන ආසාව අඩුකරගන්නවා. විදින්න තිබෙන ආසාව අඩුකරගන්න, අඩුකරගන්න මොකද වෙන්නේ, තණ්හාව අඩුවෙනවා. තණ්හාව අඩුවෙන්න, අඩුවෙන්න උපාදානය අඩුවෙනවා. උපාදානය අඩුවෙන්න මොකද වෙන්නේ? කර්ම රූප් කරන එක අඩුවෙනවා. ඒ කියන්නේ කර්ම රූප් කරන එක උපරිම ලෙස අඩු කරනවා. පුළුවන් තරම් අඩුකරනවා. කර්ම රූප්කිරීම අඩු කරන්න, අඩු කරන්න උපතක් කරා යන ගමන නතර වෙන්න පටන් ගන්නවා.

මම ලස්සන ධර්ම කාරණාවක පෙන්වන්නම්. අභිධර්මයෙහි වීථි සිත් පිළිබඳ ඉගෙන ගන්න විට කෘත්‍ය සංග්‍රහය කියලා කොටසක් තිබෙනවා. එහිදී "ආවර්ජන, සම්පට්ච්ඡන,

සන්තීරණ, වොන්ථපන, ජවන, තදාරම්මණ, වුනි,” කියලා විත්ත විටී හතක් පිළිබඳ සදහන් වෙනවා. ඒ විටී හත අතුරින් පළමු විටී හතර වන “ආවර්ජන, සම්පට්ච්ජන, සන්තීරණ, වොන්ථපන” කියන මේ විටී සිත් හතරම විපාකයි. මොනම ක්‍රමයකටවත් මෙහි විපාක නතර කරන්න බැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේටවත් මේවා නතර කරන්න බෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේටත් දෙවදත්ත ගල් පෙරළුවානේ. ඒ එක් විපාක වාරයක් පමණයි. විංචිමාණවිකාව දෝෂාරෝපනය කළා. ජේතවනාරාමයට ගල් ගැහුවා. ඒ විපාක වාරයන්. හැබැයි ඊළඟට ඇතිවෙන ජවන විටීය වෙනස් කරගන්නේ නැතිව ඉන්න ඕනෑ. මේ ජවන විටීය යොනිසෝ මනසිකාරයට හෝ අයෝනිසෝ මනසිකාරයට යොමුවෙනවා. ඒ ජවන විටීය තමයි යෝනිසෝ මනසිකාරයෙහි හැසිරවිය යුත්තේ.

දැන් ඔය පින්වතුන්ට කවුරු හරි ඇවිල්ලා බනිනවා. බනිනවිට හිතන්න ඕනෑ බැන්නකෙනා ගැන නොවෙයි, දෝෂය කොහෙන්ද පටන් ගත්තේ කියලයි. දෝෂය තිබෙන්නේ අපේ හිතේ. ඇයි ඒ? සසරෙ කාටහරි මොනම වෙලාවක හරි අප බැනල තිබෙනවා. එතකොට බැන්න කෙනාද වැරදි කියන්න බලන්න. බැන්න කෙනා නොවෙයි වැරදි. අපයි වැරදි. අප කවදහරි මේවා රැස් කරලා තිබෙනවා. ඒක නිසයි එහෙම වුනේ. එහෙම බලනවිට හැම දේකම මේ විපාක වාර හතර දකින්න පුළුවන්. එවිට ආවර්ජන, සම්පට්ච්ජන, සන්තීරණ, වොන්ථපන විපාක වුනාට ජවන කියන මේ විටී අපි යෝනිසෝ මනසිකාරයට හරවන්න ඒකෙන් කුසල් රැස්වෙනවා.

අප හිතමු ඔන්න කර්ම රැස්වෙනවා. කර්ම රැස්කිරීම අඩු කරලා දානවා. බලන්න ජවන විටීයේ කර්ම රැස්කිරීම පුළුවන් තරම් අඩුකරනවා. අප ඒක අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ලෙස බලනවා. එවිට තදාරම්මණ සිත අරමුණු කරන්නෙම ඒ අරමුණයි. තදාරම්මණ සිත අරමුණු කරන්නේ මේ ජවන සිත ගන්න අරමුණමයි. ඊළඟට වුතියට අරමුණු වෙන්නේ මොකක්ද? මැරෙන මොහොතේ වුනි සිතට අරමුණු වෙන්නෙම, ඒ අරගත්ත අරමුණු ටිකයි. ඒ වෙලාවේ අප අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම වශයෙන් බලන්න පුරුදුවෙලා හිටියොත් ප්‍රතිසන්ධිය ලබන්න තැනක් නැතිවෙනවා. නැත්නම් ප්‍රතිසන්ධිය සුගතියක ලැබෙන්න පුළුවන්කම තිබෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා සමහරෙක් ගිහිල්ලා දිවා ලෝකයේ උපදිනවා කියලා. එතන ඉඳලා අවබෝධ කරගත් ආකාරයට අනුව සුද්ධාවාසවලට ගිහින් එතනදී දුක් කෙළවර කර ගන්නවා. බලන්න එතකොට ප්‍රතිසන්ධිය ලබන්න තැනක් හෝ ලබන තැන හෝ තීරණය කළේ, අප අර පුරුදු කරගත්ත ධර්ම මාර්ගය තුලිනුයි.

එම නිසා පින්වතුනි, දුක් රැස්කිරීමේ හෝ දුක නැති කිරීමේ වැඩ පිළිවෙළ පිළිබඳව අවබෝධයෙන් කටයුතු කරන්න ඕනෑ. නමුත් මේක ක්‍රියාත්මක වන්නේ හේතුඵල දහමක් අනුවයි. එම නිසා ධර්මයට අනුව අපේ දුක අප හදන්නේ නැහැ. කවුද හදන්නේ? පටිච්චසමුප්පාදයයි. ඒකනේ නවත්වන්න බැරි. කවුද කැමති ලෙඩවෙලා ඉන්න නේද? අපි හිතමු එකපාරටම අංශභාග රෝගය හැදෙනවා. කවුද කැමති. කැමතිද එහෙම ඉන්න. හැබැයි නතර කරන්න පුළුවන්ද? දැන් බලන්න එකපාරටම කේන්තියක් එනවා. ඒක වළක්වන්න පුළුවන්ද? කවුරුත් කැමති නැහැ කේන්ති එනවට. ඒත් කේන්ති එන්නෙ නැතිව තිබෙනවද? තමා දන්නෙත් නැහැ සමහරවිට කේන්ති එනවා. මේ සියල්ලම හේතු නිසා හැදෙන දේවල්. එම නිසා ඒ හේතු නිසා හැදුනු ඵලය නැති කරන්න තියෙන්නේ මොකක් නැති කරලද? හේතු නැති කරලයි. මෙන්න මේකයි බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්ම මාර්ගය පැහැදිලිව තේරුම් ගත යුත්තේ.

“න ආයාවනා හේතුවා පත්තනා - හේතුවා පටිලාභං වදාමි”

මම මේ කියලා දෙන ධර්මය තුළ ආයාවනා කිරීම්, ප්‍රාර්ථනා කිරීම්, යැදිලි නැහැ. ආයාවනා කරලා, ප්‍රාර්ථනා කරලා, යැදලා ලබන්න පුළුවන් නම්, “කො ඉදකේන භායේථ” මේ ලෝකයේ මිනිසුන්ට කුමන අඩුපාඩුවක් වෙයිද? හේතු නිසා හැදුනු ඵලය නැති කරන්න තිබෙන්නේ හේතු නැති කරලමයි. දැන් ඉරිසියාවක් ඇතිවුනොත් ඒක ඉබේ නැති වෙනවද? නැති කරන්න තිබෙන්නේ මොකකින්ද? නුවණින් දකිමිනුයි. කේන්ති යන කෙනෙකුට කේන්තිය නැති කරන්න තිබෙන්නේ කුමකින්ද? කේන්තිය ඇතිවෙන හේතු නැති කරලමයි කේන්තිය නැති

කරන්න තිබෙන්නේ. ඒක තමයි ධර්ම මාර්ගය.

එම නිසා පින්වතුනි, සීල - සමාධි - ප්‍රඥා මාර්ග දියුණු කරගනිමින්, මේ නිවැරදි ධර්ම මාර්ගය උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමට උත්සාහ කළ යුතුයි. පුරුදු කරගෙන ඉදිරියට යන්න ඕනෑ. අප පළමුව ප්‍රශ්නය තේරුම් ගන්නා. කළ යුතු වැඩ පිළිවෙළ මේකයි කියලා අවබෝධ කර ගන්නා. මේක ආයාචනා කරලා, ප්‍රාර්ථනා කරලා, අනේ මට ලැබේවා! නිවන ලැබේවා! කියලා කරන්න බැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ, මනුෂ්‍යයෙක් ගඟකින් එතෙර වෙන්න යනවා. ගඟේ සැඩපහර බොහොම සැරයි. දරුණුයි. මෙයා මොකද කරන්නේ? මෙහා පැත්තේ ඉවුරේ ඉඳන් කියනවා මට එගොඩ වෙන්න එහා පැත්තේ ඉවුර මෙගොඩට එන්න කියලා. අද බලනවිට සමහර මිනිසුන්ගේ නිවන් පැතිමත් ඔය වගේමයි. ලැබෙන්නේ නැහැ. ලබාගන්න ඕනෑ. ලැබෙන වැඩ පිළිවෙළ හදාගෙන, අප මේ මාර්ගයේ ඉදිරියට යන්නට ඕනෑ. එවිට ප්‍රතිඵල ලැබෙනවා. ධර්ම මාර්ගයේ මූලික හරය එයයි. මේ ටික හොඳට තේරුම් අරගෙන, මේ ලබාගත්ත මනුෂ්‍ය ජීවිතය තුළ, මේ බුද්ධ ශාසනයෙන්, මැරෙන්න ඉස්සෙල්ලා උපරිම ප්‍රයෝජනයක් ගන්න අධිෂ්ඨාන කරගන්න.

එබැවින් පින්වතුනි, සත්පුරුෂයන්ගේ ඇසුර ලබමින් මේ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය ඉගෙන ගනිමින් සීල - සමාධි - ප්‍රඥා නැමැති ආර්ය මාර්ගය පුරුදු කරගනිමින් මේ බියකරු සසර දුකින් එතෙර විම පිණිස සැමට ශක්තිය, ධෛර්යය ලැබේවා! යි මෙන් සිතින් ප්‍රාර්ථනා කරමි.

සැමට තෙරුවන් සරණයි !

පුජ්‍ය වැලිමඩ පසන්තමානස හිමියන්ගේ වෙනත් ධම්ග්‍රන්ථ

1. මරණය අබියස ඔබ. (ශිලාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
2. ඇයි මේ වෙනස. (චුල්ලකම්මචිහංග සූත්‍රය ඇසුරිනි)
3. සසර කතරේ අතරමං නොවීමට හමී. (ජටා සූත්‍රය ඇසුරිනි)
4. බියකරු ලොවින් අපින් නිදහස් වෙමු. (හන්දක ප්‍රේතවස්තුව ඇසුරිනි)
5. පිවිතුරු සිතක් ඇතිකර ගනිමු. (වන්දුපම සූත්‍රය ඇසුරිනි)
6. කමී සුව අතහැර නිවන් සුවයට. (සුතකඛතන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
7. අසිරිමත් ආර්ය උපෝසථය. (විසාඛ සූත්‍රය ඇසුරිනි)
8. දක අවබෝධයෙන් දැකින්නට හමී. (අවේලකස්සප සූත්‍රය ඇසුරිනි)
9. සුන්දර වූ නිවන් මග. (පටිපදා සූත්‍රය ඇසුරිනි)
10. පිවිතුරු ප්‍රතිපදාවෙන් සම්මාසම්මුද්ධත්වයට.
11. අසරණ භාවයෙන් නිදහස් වෙමු.
12. ජීවිතයේ අවුල ලිභා ගනිමු. (විහංග සූත්‍රය ඇසුරිනි)
13. සදාකාලික සැපතමී රැස් නොකිරීමයි. (සංඛාරජපත්ති සූත්‍රය ඇසුරිනි)
14. සත්‍ය දැකින්නට හමී - 1 (ආනාපානා සතිය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
15. සත්‍ය දැකින්නට හමී - 2 (ඉරියාපථ පබ්බය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
16. සත්‍ය දැකින්නට හමී - 3 (සමීපජාන පබ්බය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
17. සත්‍ය දැකින්නට හමී - 4 (පටික්කුල මහසිකාර පබ්බය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
18. සත්‍ය දැකින්නට හමී - 5 (ධාතු මහසිකාර පබ්බය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
19. සත්‍ය දැකින්නට හමී - 6 (පඨම සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
20. සත්‍ය දැකින්නට හමී - 7 (දුතිය සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
21. සත්‍ය දැකින්නට හමී - 8 (තතිය සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)